

Den historiske rute 10

Svar på spørgsmål 9:

C: Fjaltring.

Mindestenens indskrift lyder:

1879 - 1979 SIR LYNGBJERG I HUNDREDE ÅR

Naur- og Sirboerne har aldrig holdt sig tilbage, når det drejer sig om at rejse monumenter – heller ikke over sig selv. Den sidste mindesten, som indtil videre har fundet en plads her i Sir Lyngbjerg, er rejst den 10. juni 1979. Det var en hyldelse til egnens driftige mænd, som for 100 år siden besluttede at stifte et aktieselskab, som skulle omdanne de lyngklædte bakker til et lystanlæg.

Mindestenens afsløring.

Mindestenen er i modsætning til de øvrige monumenter placeret ved foden af bakkerne. Den blev afsløret af den 95-årige Niels Bjerre, der i en menneskealder boede nabo til Sir Lyngbjerg og havde siddet i bestyrelsen omtrent lige så længe.



Daværende sognepræst i Naur-Sir Niels Henrik Arendt.

Hovedtaleren ved afsløringen var daværende sognepræst i Naur-Sir og senere biskop i Haderslev Stift, Niels Henrik Arendt. Han sagde blandt andet: *"Historien er et forråd, som du kan tage af og styrkes på; Et forråd, som vokser og vokser, uanset hvor meget du tager deraf."*

Det eneste, du ikke kan, er at lave historien om."

Ved festen, der blev holdt i denne anledning, blev der sunget og danset folkedans, og amatører fra Naur-Sir Sogn opførte friluftsspillet "Tatertøsen".

De 100 år, som Sir Lyngbjerg har gennemlevet, var ikke gået stille af. I den første tid var møderne her i bakkerne præget af en national identitet og frihedstrang godt ansporet af grundlovens tilblivelse og tabet af Sønderjylland. Det trak ofte en tusindtallig folkeskare til stedet, og tiden var præget af en åndelig og militærlignende "oprustning" med dannelse af foredrags- og højskoleforeninger samt skytteforeninger.

De store grundlovs- og sommermøder i Sir Lyngbjerg var meget velbesøgte, så fra slutningen af 1800-tallet fulgte man succesen op med månedlige småmøder, hvor selskabets bestyrelse, skytteforeningen, der efterhånden havde udviklet sig til en gymnastik- og idrætsforening, samt med tiden også afholdsbevægelsen stod som arrangør.

Fest i Bakkerne

Men det var ikke kun harmdirrende taler og kraftige protester, der prægede møderne i sin tid. Ved mange af arrangementerne var også sang, dans og beværtning en fast del af programmet. Der kunne købes øl, men stadig kun det tynde lyse øl. Ikke noget med kaffepuncher og mørkt bajersk øl.

Med til møderne hørte naturligvis også den fælles kaffe tilsat godt med fløde, og det var ikke småting, der blev drukket. Af regnskabsprotokollen fra 1914 fremgår det således, at udgifterne til fløde var dobbelt så store, som det beløb, der skulle betales for *"de tre koner, der stod for opvarning og opvask"*.

I 1918 måtte man med stor beklagelse opgive den fælles kaffe til møderne, fordi det på grund af brandfaren ikke var muligt *"at etablere et ildsted, hvor kaffen kunne holdes varm"*. På det tidspunkt var der i øvrigt også problemer

med sukkeret på grund af rationeringen.

Det var også meget populært med dans i forbindelse med festerne. Til det formål havde arrangørerne anskaffet sig et trægulv, som blev flittigt benyttet, selv om det i 1897 kostede 50 øre for en herre at danse, medens damerne kunne slippe med at betale 35 øre. Dansegulvet kunne også bruges til andet. Skytteforeningen lejede således *"fjæl og bjælker til gymnastiske øvelser i vinteren 1899-1900 formodelst 10 kr."*

En skandale.

Bestemmelsen om, at der kun måtte drikkes lyst øl til arrangementerne, var årsagen til den nok eneste skandale i Sir Lyngbjergs historie. Ved et af møderne i 1916 havde emsige afholdsfolk observeret, at nogle folk sad og drak mørkt øl. Om de var synligt berusede melder historien ikke noget om, men indtagelse af alkohol var uhørt, så historien havnede i avisen og gav anledning til en del postyr. Festudvalget var derfor nødsaget til at igangsætte en undersøgelse. Den afslørede, at det var kuskens, som skulle køre det lyse øl til bakkerne, der havde taget *"en kasse mørke øl med, som han havde afsat undervejs."*

Festudvalget hasteindkaldte afholdsbevægelsen til et møde, *"og opfordrede den til – om den skønnede det nødvendigt – at anmelde sagen til politiet."*

Stadig mange mødedeltagere.

Selv om de store protestmøders tid var forbi, var der fortsat mange tilhørere til møderne. Og der var også fortsat mange talere, der havde noget på sinde, men på et af årets møder blev antallet af talere reduceret fra fire til tre, fordi mødet var ved at drukne i regn. Dette resulterede i, at man fik opført en regulær "mødesal" - en simpel trækonstruktion med blikplader som tagbeklædning, som stod i næsten 40 år fra 1915 til 1954.

I 1929, da man fejrede 50 års dagen for beslutningen om at tilplante bakkerne, var der samlet omkring 1000 mennesker, som i højtidelig procession og med musik i spidsen vandrede af sted gennem bakkerne ad flagsmyk-

kede stier. Det var også prominente personer, som man formåede at trække til som festtaler. I 1929 var det således en forhenværende konseilspræsident, men det er gået lidt ned af bakke siden.



Spørgsmål 10:

Hvad var en konseilspræsident?

A: Lederen af Statsrådet,

B: Formanden for Folketingets Præsidium,

C: Regeringschefen.

Svaret finder du på næste informationstavle

Støttet af Fødevareministeriet og EU	
Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri	Landdistrikter.dk
Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne	Danmark og EU investerer i landdistrikterne.
Gennem LAG Holstebro	
HEDE SELSKABET	
Friluftsrådet Tips- og Lottomidler til friluftslivet	JYSKE BANK
FÆRCH FONDEN	NORDEA FONDEN
Ringkjøbing Landbobank www.landbobanken.dk	Tilsted COM
Holstebro Kommune	